

I. évfolyam. Budapest, 1894. márczius 15. 6. szám.

TANULÓK LAPJA

SZERKESZTI

Dr. RUPP KORNÉL

TANÁR.

Előfizetési ár:

<i>Egész évre . . . . .</i>	<i>1.60 kr.</i>
<i>Fél évre . . . . .</i>	<i>—80 «</i>
<i>Negyed évre . . . . .</i>	<i>—40 «</i>

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IX. ker., Imre-utca 9. sz.

Tartalom:

A két fazék. (Makame) — Az emberek jellemét megítélheted, ha megvigyázod, mit tartanak nevelésnek. — Feltétlenül magasztalhatjuk-e azt, a kinek nagyon sok a barátja? — Arany János Toldijáról. — A hegy és a tenger. — A jobb ellensége a jónak. — Egy tanuló levelei. — Szépség és izlés. — A legnyomorultabb koldus a fősvény. — A borítékon: Gondolatok. — Feladatok. — Különfélék. — Koczkarejtvények. I. II. — Betűrejtvény. — Számtani Feladványok. — Szerkesztői üzenetek.

Gondolatok.

A gög lefelé durva, fölfelé alázatos.
Tetteink hasonlítanak a szép gyümölcsökhöz: az élet számára teremnek, mégis az élet kiméletlenül letörli róluk a hamvat: az akarat és szándék eszményi tartalmát.

Az élet egy gazdag örökség, tele olyan adóssággal, amit nem az örökhagyó csinált, s a melynek munkásság és szorgalom a törlesztése: a becsület a hitele.

A türelem minden embernél erény, — a bölcs és eszes embernél hatalom.

Boldogító az emberi sorsban valóban, hogy általában többször jut eszünkbe a föltámadás, mint a halál.

Az ember nem cethal, hogy apró csigák óriássá nevelhessék; csak az lehet naggyá, a ki nagy eszmékkel táplálkozik.

Mindenki van olyan bölcs, mint a minőnek mások tartják, de senkisémm olyan okos felényire sem, mint a minőnek magamagát tartja.

Két nagyság van; az egyik az, mely magamagát építé, másik: melyet a körülmények alkotnak: amaz olyan, mint a világító torony, ez mint egy sötét fal. Az elsőnek hívei fényből élnek, — az utóbbiéra a sötét fal árnyéka esik.

A ki mindig tervez, soha sem dolgozik.

A remekművek a mindennapi élet gyáranak mellékterményei. A tömeg azért ismeri fel oly ritkán a valódi értéküket.

Mosdósy Imre.

Feladatok.

I. A kisebb (1. 2. oszt.) tanulók írják le kibővítve a következő kis mesét: **A kutya és a macska.** Egy fiúcska a macskát tartotta a leghűbb állatnak, mert az sem éjjel, sem nappal nem távozott oldala mellől, míg a kutya sokszor fél napig elkószált. A kis fiu szülői lakást változtattak, a kutya velök ment, a macskát is magukkal vitték, de az ismételve visszahozták régi lakásukra. Édes atyja ekkor figyelmeztette a kis fiut, hogy mily nagyon a látszat után indult ítélésében, mert míg a macska csak a megszokott kályhát s az eléje vetett ételt szereti, a kutya magát az embert szereti gazdájában.

II. A 3. és 4. oszt. tanulók dolgozzák ki a következő párhuzamot: **A husvét es pünkösd.** Tárty: hasonlatosságok: legnagyobb ünnepek, megható ünnepélyességek, magasztos istentisztelet, több napból álló ünnepek. Különbözőségek: A Husvét Krisztus feltámadása, a halál feletti gyötrelme, a pünkösd —. A husvétüi ünnepek a második isteni személyre emlékeztetnek; a pünkösd —. A husvétüi ünnepek a tavaszi időszakban van, a pünkösd —. Husvétkor boldogan alleluját zengünk, pünkösdkor —.

III. A felsőbb oszt. tanulók írjanak le egy tavaszi, nyári, őszi vagy téli sétát, elmondva benne, hogy sétát tettek egyedül vagy társaságban? Hová? Mit láttak menetközben? A kitzüött helyen? Visszajövet? Ezen kis leírás foglalja magában a jelzett évszak sajtáságait.

Megfejtési határidő május 1. A legjobb dolgozat írójának Edmondo de Amicis »Sziv« címü díszkötésü munkáját (ára 2 frt 80 kr.) melyet első számunkban ismertettünk, tűzzük ki jutalmul. A dolgozatokat a Tanulók Lapja szerkesztőségébe kell küldeni.

A) Miben egyeznek meg?

1. Kiragadnak a jelenből, hogy a jövőt vagy a múltat bizonyos ideális világításban tüntessék föl előttünk.

2. Mindakettő kellemes adomány, de mindakettő ártalmas lehet reánk nézve.

a) A remény a türelmet fokozza: minden magasratörés és alkotás szolgálatában a remény áll, mert a nélkül, hogy a sikerre kilátás ne nyílne, senki sem kezdene semmit; másfelől azonban silánynak, sivárnak tünteti fel a jelent, légvárákat rajzol elénk, felizgatja képzeletünket s a jövőben vakon hinni segít.

b) Az emlékezet újra életre kelti bennünk az elmúlt boldogságot, szerencsét és a fájdalmat s a mit egykor keserű csalódásaink és veszteségeink fölött éreztünk, csendes megnyugvással cseréli fel. De ez is álmódzóvá teszi az embert, a mennyiben a jelen iránt az érdeklődést megsemmisíti és erejét azzal megküzdési csökkenti.

B) A remény és emlékezet közötti különbség szintén különböző lélekállapotot idéz elő.

1. Az ifjúságé a jövő, minden eszménykép még előtte áll; hiszi, hogy minden örömét, a mit a jelen meghoz neki, a jövőben fokozva éri el. A mit eddig élt, az nem is élet, azon tettekre, melyek az emberek jólétét, nagyságát kiváló érdekeit, jövő boldogságát előmozdítják, ő van hivatva s az az idő akkor érkezik el, mikor az egyetemet elhagyja, vagy mikor valamely állást fog elnyerni, vagy majd ha azt a kort eléri, mikor az emberek már önálló, tevékenyek, tetterősek szoktak lenni.

2. Aki érzi, hogy élete tetőpontját elérte, a kinek háta mögött gazdag múlt van, a kinek nincsenek vágyai, nincsenek terve; a ki hozzászokott kötelességét egy nap úgy, mint a másik nap egyformán teljesíteni, arra nézve elvesztette a remény az ő vonzó erejét. Minél öregebbek leszünk, annál jobban szeretünk emlékezni. A férfi ifjkorára, az öreg gyermekkorára tekint vissza legszívesebben, ezek álmokképeiben, ábrándvilágában élnek a múlt idők.

3. A remény és emlékezet a vérmérséklet szerint is változnak. Az egyik inkább a csendes érzelmek felé hajlik, mintsem merész vállalatokba bocsátkozzék s szívesebben időz fájdalmas visszaemlékezései alkalmával a multak emlékein; a másik az ő ragyogó életkedvével minden naptól új örömet s élvezetet vár; van, kit tettereje messzeterjedő tervek sarkal, gondolatai a jövő szép képein révedeznek s vállalata kezdetén biztosra veszi a sikert, melyet balszerencséje megtagad tőle.

Befejezés. Bármerre vonz természeted, ne kövesd hajlamaid csalóka délibábjait, hanem biztosabb alapon építsd fel boldogságodat s ne csupán a remény legyen jövőd alapja. Legyen gondod ifjúságodban arra, hogy emlékeid közé egykor ne vegyüljön se keserűség se megbánás.

TANULÓK LAPJA

Előfizetési árak:	Szerkesztő és kiadó:	Az előfizetési díjak
Egész évre . . . . . 1 frt 60 kr.	Dr. RUPP KORNÉL	a „Tanulók Lapja” kiadóhivatalába IX. ker., Imre-utca 9. sz. alá küldendő.
Fél évre . . . . . — frt 80 kr.	tanár.	Egyes szám ára 8 kr.
Negyed évre . . . . . — frt 40 kr.		
Megjelenik minden hó 1-én, és 15-én.		

A két fazék.

(Makame.)*

Volt egyszer valahol egy kis fazék — ; de a külsején nem volt semmi ék; a belseje azonban mindig csordultig vala: A sok érintéstől elkopott a füle s oldala; mert a környéknek ifjai s vénei — ő hozzá jöttek éhüket, szomjukat enyhíteni. Mert a kis fazék, — melynek külsején nem vala semmi ék, s egy pázsitos domboldalon álla — szerényen, csendesen magába, — színültig tele volt olyan ételekkel —, miket minden száj étvágygyal nyel el. . . S a kis fazék —, a melynek oldalán nem volt semmi ék, ha valaki éhségében, szomjában kért tőle *egy falatot* —, *annak ő ingyen kettőt* adott . . .

S volt egyszer máshol egy másik fazék . . . Bezzeg volt ennek oldalán sok mindenféle ék; mert a ki oda ment hozzá, — az mind festé, rajzoló —, s mindenki, a ki jött, dobott beléje egy-egy falatot: s a fenekén mégis alig akadt — egy jó falat. Mert ezt a szegény kis fazekat — cziprázták, festették az igaz sokat, — de ritkán esett olyan eset, hogy a ki belé vetett — egy kis adományt, ki ne vett volna mindjárt — két annyit belőle; — s a fazék a dőre, ezt csak tűrte, tűrte . . .

Tudjátok-e, hogy e két fazék — elsejét, másikat hogyan nevezik?!

Az elseje a szeretetnek, a másika a barátságoknak volt a fazeka. —y. —e.

Az emberek jellemét megítélheted, ha megvagyázod, mit tartanak nevetségesnek.

Bevezetés. Az ember jelleme magatartásában, ruházatában, beszédmódjában, sőt nevetése módjában is visszatükröződik. De különösen megismerhetjük valakinek jellemét abból, hogy mi csoda dolgokon szokott nevetni.

Tárgyalás. I. A művelt s nemeslelkű ember csak olyan visszáságokon nevet, a melyek nem erkölcstelenek s nem ártalmasok. Pl. Ha valaki az utcán kényesen feszeleg s egy kis gyümölcshejben megcsúszik, nevetünk; de nem nevetünk, ha

*) Makame = rémes próza.

úgy elesett, hogy lábát törte. A képmutatás erkölcstelenség s így nem nevetséges; s ha a képmutatót leleplezik, nevetségessé válik, mert az által bűnhődik s megszűnik ártalmas lenni.

2. A könnyelmű ember olyasmin tréfálkozik, a mi inkább a részvétét kívánja, pl. a szegény ember rongyos, bő vagy szűk ruháján, testi fogyatkozásokon (hebegés, sántaság, púposság), vagy oly szellemi hiányokon, a melyekről valaki nem tehet.

3. Könnyelműsége mutat a vétkes dolgokból tréfát üzni. Ilyen például az ártatlanok rászédéséből élczet csinálni; a szegény hülyéket, csendes futóbolondokat mások mulattatására bosszantani stb.

4. Ép ily könnyelműség és vétkes dolog gúnyt üzni abból, a mi jó, dicséretre méltó. Ilyen a rossz tanulóknak az a szokásuk, hogy a szorgalmasokat kinevetik s kigúnyolják; ilyen volna az igazán áhíthatoskodókat kinevetni, vagy a kereskedő becsületességén élczelődni.

Befejezés. A bolond, az ostoba majdnem minden dolgot nevetségesnek talál, mert nem látja azok komoly oldalát; a bölcs ellenben, úgyszólván semmit és senkit sem nevet ki, mert az emberek hibái inkább részvétét keltik föl. Más vidámnak lenni s más mindenben nevetni.

Feltétlenül magasztalhatjuk-e azt, a kinek nagyon sok a barátja?

Bevezetés. Nincs ember, ha erős elvei vannak, hogy ellenségei ne volnának s többnyire úgy van, hogy a kinek nagyon sok a barátja, az vagy hízeleg mindenkinek, vagy gyenge ember s nem törődik másokkal. Nézzük csak a dolgot közelebbről.

Tárgyalás. 1. Az emberek többnyire önzők, szeretik magukat s a maguk meggyőződését, még akkor is, ha azt hibásnak ismerik fel; így csak azokhoz vonzódnak, a kiknek nincs önállóságuk, nincsenek határozott elveik, erős hajlamaik érdekeik. 2. Mindenkinek barátja csak az lehet, a ki mások jellemével, cselekedeteivel nem törődik, elve: mindenki éljen úgy, a hogy akar. 3. A tapasztalás azt mutatja, hogy csak azt rajongják körül az úgynevezett barátok, a ki nekik szórakozásokat, multságokat adhat; de ez aztán bizonyosága is annak, hogy az ilyen ember is csak a víg életet szereti, komoly életcélja nincs, mert ez nyugalmat, sokszor magába vonulást és kitartó komoly munkát igényel. 4. Az ilyen ember semmivel sem foglalkozik behatóan, műveltsége, felületes, csak a könnyű olvasmányokat szereti s az ujságokból is csak a napi hírekkel táplálkozik.

Befejezés. Ebből láthatjuk, hogy rendesen nincs mélyebb erkölcsi alapja annak, a kinek sok a barátja s így nem is magasztalhatjuk az ilyet feltétlenül. A szigorú elvű embernek kevés, de jó barátja van.

Arany János Toldijáról,

Nagy Lajos, kit a történelem bölcs és igazságos királynak tanít, itt is úgy van feltüntetve. Az előtte öcscsét gyilkosságról vádoló Györgynek beszédén azonnal felismeri az álnokságot. Ez mély *emberismeretet mutat*. Nem ítél a jóságot és szeretetet szinlelő kesergő szavak után, hanem először is azzal szorítja sarokba Györgyöt, hogy előtte soha sem tett említést öcscséről. Midőn György ezt azon mentséggel akarja igazolni, hogy öcscsé korhely, buta, hogy bár erős, de pórnak van nevelve, — látni kívánja őt, még akkor is, mikor György gyilkossággal vádolja öcscsét, sőt még ekkor is meg akar kegyelmezni neki, ha György által Budára hozatván a bajtvívó csehet legyőzi a küzdelemben.

Mikor György a gyilkos testvér örökségét azon reményben, hogy a király azt neki fogja átadni, a királyra bízza, — ez azonnal kitalálja gondolatát, elfogadja az örökséget, de, hogy Györgyöt megbüntesse kétszínűségeért, álnokságaért — ismerve különben is gyávaságát — neki adja oly feltétel alatt, ha másnap a cseh vitézt legyőzi.

Emberismeretéről tesz tanúságot az is, midőn Miklósnak a cseh vitézen nyert győzelme után egyenesen Györgyhez fordul s tőle kérdezi, hogy nem ismeri-e a győztes bajnokot. Ezzel egyszermind gyávaságát is érinti, mert hisz megbeszélésük szerint Györgynek kellett volna a cseh vitézzel vívnia. Csípős megjegyzése is büntetés Györgyre, azt

»Egyébiránt legyen magyar avagy német,
Nagy csapástól menté meg a magyar népet;
El is veszi tőlem jutalmát gazdagon,
Toldi gyilkos öccse részét neki adom.«

csak azért mondja, hogy a körülötte állók megtudják, hogy Györgynek gyilkos öcscsé van; mert éppen ő jelentette fel öcscsét a királynak, mint gyilkost, azt híven, hogy hasznot húz belőle s elnyeri a bevádolt testvér örökségét, pedig éppen ellenkezőjét érte el általa. *Igy járnak, kik mások romjain, igaztalan uton s érdemtellenül akarnak emelkedni.* Itt is beigazul a régi közmondás: »A ki másnak vermet ás, maga esik bele«.

Pedig, hogy a király sejtette, hogy a győző Toldi György öcscsé lehet, kiténik Miklóshoz intézett szavaiból:

»Nemde nem a Toldi Lőrincz fia volnál?«

Hogy mennyire *igazságos* is a király, kiténik abból, hogy Toldi György vádaskodása után részletes tudomást szerzett az egész vád mibenléte felől. Így aztán megtudta, hogy miként esett Miklós gyilkosságra és miért kellett hazulról elbujdosnia.

Éles esze pedig mindennek helyes okát, György tetteinek titkos rúgóját is kitalálja:

»Árván maradt öcscsét parasztnak nevelte,
Mert nagy erőt sejtett benne s irigyelte...
Mert, — dejszen tudja azt az ő gonosz lelke,
Öcscsé rangja szerént miért nem nevelte.«

Bölcsességének is fényes jelét adja Lajos király, midőn a fejedelem kötelessége gyanánt említi azt, hogy utána járjon a dolgok, a vádak mibenlétével s ne ítéljen elhamarkodva a külszin, a látszat után.

Jószivű is, midőn Miklós vállát megveregetve őt, mint ártatlanul üldözöttet pártfogásába veszi, drága kardját emlékül adja Miklósnak, s jóakarólag mondja:

Ne légy olyan gyermek,
Hogyan vennélék én hitvány közembernek? stb.

Nagylelkű is, mert Györgyöt nem bünteti gonozságaért egyébbel, csak azzal, hogy birtokát Miklósnak átadni rendeli s udvarából számúzi.

Arany Toldijának Lajos királya úgy van feltüntetve, hogy minden szava, minden tette elárulja, hogy ő a ki milliók felett van, lovagi erényekben s nemes lelki tulajdonokban egyaránt gazdag, kiváló.

(Folytatás köv.)

A hegy és a tenger.

Bevezetés. Első pillanatra képtelenségnek látszik a hegyek és a tenger között egyező vonásokat találni; de a figyelmes gondolkozás több hasonló tulajdonságot talál közöttük.

Tárgyalás. 1. A hegy és a tenger a természet legyagyobb-szerű alkotásai és az Isten hatalmának legfönségesebb megnyilatkozásai, nemcsak a kiterjedésben, hanem az erőben is. 2. Ki tudná mindazt a terményt, mindazt a kincset elszámolni, mely a tenger fenekén és a hegyek mélyében rejlik? A természet legsajátosabb és legértékesebb terményeit a tenger és hegy zárja magába s adja át a kutatónak. 3. A hegynek és tengernek az éghajlatra és időjárásra kiváló nagy befolyása van. 4. Nevezetes szerepük van úgy a hegyeknek, mint a tengernek az országok és népek határolásában. 5. Ugy a hegylakóknak, mint a partvidékek és szigetek lakóinak élesen jellemző tulajdonságaik vannak, a melyek által más vidékek lakóitól úgy testi, mint lelki sajátságokra, foglalkozásra, szokásokra és erkölcsökre, szóval jellemükre nézve lényegesen különböznek.

Befejezés. Az égbenyuló hegy és a mérhetetlen mély tenger egyformán a mi kicsiségünk és Isten és a természet nagyságának érzetét kelti fel bennünk; de ez az érzés nem hat ránk lesújtólag, hanem fölemelőleg, mert hisz az emberi ész és erő kitartással párosulva, a hegyek és tengerek kincseit magáévá teheti, erejüket felhasználja.

A jobb ellensége a jónak.

Bevezetés. A közmondások sokoldalú tapasztaláson átszűrt életigazságokat tartalmaznak; sokszor első pillanatra ellentmondást találnak benne, mint a czimül szolgáló közmondásban is. Lássuk valóban képtelenség-e az?

Tárgyalás. 1. Valjon ki van megelégedve a természet és gondviselés azon adományaival, a melyeknek birtokában van? Vágyaink mindig jobban, a legmagasabbra törnek s ez szüli az elégedetlenséget, mely megrontja a már birt javaknak tiszta élvezetét. 2. Embertársaink irányában is túlzó követelésekkel lépünk fel; bennük és munkáikban mindig találunk valami kifogásolni valót s ez megzavarja azon jó tulajdonságok, azon tökéletességek nyújtotta gyönyör élvezetét, a melyek azokban minden hiányok daczára is található. Ugy vagyunk alkotva, hogy a legnagyobb emberekben s műveikben is keressük a hibákat. 3. Sokszor nem elégszünk meg avval a jóval, a melyet erőinkkel elérhetünk és oly javakra törekszünk, a melyek ránk nézve elérhetetlenek s így erőnket hiába pazaroljuk. 4. Társadalmi intézményeinkkel sem vagyunk megelégedve, bár jók legyenek is azok, ha azoknál jobbak megvalósítására van kilátásunk.

Befejezés. Látjuk tehát, hogy a jobb csakugyan ellensége a jónak; de ennek az alapja az ember természetének azon sajátosságában van, hogy folytonosan a tökéletesebbre törekszünk.

Egy tanuló levelei.

V.

Kedves barátom!

Rég várt leveledet tegnap megkaptam és sietek rá válaszolni. Örömmel olvastam leveledből, hogy mily jól érzed magadat s mennyire előrehaladtál tanulmányaidban. Ez utóbbiról én is teljes megnyugvással irhatom, hogy azokkal rendben vagyok. Magyar dolgozataimban már alig-alig van hiba s ezt az eredményt főképp annak az eljárásnak köszönhetem, hogy úgy az iskolai, mint a házi olvasmányokról kivonatot készítek s azokat a tételeket és vázlatokat, a melyeket, a mi kedves lapunk, a Tanulók Lapja közöl, iparkodom kidolgozni. Már egész kis gyűjteményem van. Most könnyen tudom a feladatokat kidolgozni s oly örömmel van, ha látom, hogy egy feladatot sikeresen oldottam meg, hogy ki sem mondhatom.

Hanem volt sok szomorúságom. Talán hallottad is, hogy bátyám, a ki Magyar-Ovárott a gazdaságot tanulta, abbahagyta tanulmányait s önkénynt jelentkezett katonának. Be is vették, mert atyám kinyilatkoztatta, hogy teljesen szabadjára hagyja őt, tegyen a mit akar. Anyám sokat sirt, mint ezt nekem írta, s

arra intett levelében, hogy legyek engedelmes s ne tegyek úgy, mint szegény Pista bátyám, a kiről apa nem akar semmit tudni. Kis Szegény jó anyámnak bizony kijutott a szomorúságból. Kis öcsém már jobban van, csak hogy nagyon kell rá vigyázni. De jó az Isten, majd elmulasztja a mi bajainkat is, és ismét olyan boldogok leszünk, mint azelőtt voltunk. Alig várom a husvét szünidőt, hogy haza mehessek s jó anyámat megvigasztaljam, Ferikével játszam s atyuskának is egy-két jó napot szerezzek. Irj még husvét előtt szerető barátodnak

Károlynak.

Szépség és izlés.

Minden emberi találmányt a szükség, jobban mondva a kényyszerűség hozott létre.

A legrégebb idők legegyszerűbb használati tárgyától kezdve a mai kor túl finomult izlésű fényüzési cikkeig minden a szűséglet fedezésére készítették.

Az ősember magalótte állatbőre ép úgy előde a mai divatos ruhának, mint a hajdankor bőrökkel borított sátra a fényes márvány palotának.

A kényyszerűség létrehozta a szükségest, a szükséges volt anyja a kényelemnek és a kényelem fejlesztette a diszes iránti kívánalmat, a szép iránti érzéket.

Meg merném kockáztatni azt a mondást, a mióta az ember eleget tett az első szükségletnek, azóta meg van benne a szépre való törekvés is.

Az örök hó hazájában nyomorgó lapp, a kinek élete, minden haladás és tudomány dacára ma is az őskor szokásai szerint folyik, szaruból készített kanalát vésésekkel cifrázza és e cifrázatokat színekkel élénkíti. Miért? hogy eleget tegyen szépérzékének. A mi fogalmunk szerint, nyomorgva élő emberben él a szépíránti érzék és kifejezésre juttatja azt, a hasznosság azon csekély tárgyán, mely őt megdermedt világában környezi. Az a kis dísz az egyszerű kanálon kifejezője az ő szépérzékének, s mint ilyen csak oly érdekes és figyelemre méltó, mint akár a művelt nyugot egy műipari remeke.

Ez a szépérzék, a mely a lapp kanalát disziti, évezredek óta a különböző népeknél és különböző országokban különbözőképp fejlődött, nemesbedett s habár különböző okokból fejlődésében nem egyszer megakadt vagy tán épen visszaesett, a viszonyok jobbrafordultával ismét tovább fejlődött.

A szépérzék e különféle kép való fejlődése teremtette meg a különféle szépérzékűket, a különféle izlést vagy styl-t.

Igy fejlődött egy nemzet egyeseinek szépérzékéből az azon kor és nemzet sajátságait feltüntető stylus.

A régi keleti népek szingazdag diszitményeit az egyiptomi és persza műipar csodáit, a görög művészet remekeit így hozta létre a finomodott szépérzék.

Ugyanez a szépérzék, mely megteremtette a feledésbe ment antik formák nyomán a bájos renaissansot, adott életet az izlés torzszülöttjének a barokknak.

A szép iránti érzék, az izlés (vagy köznapi nyelven szólva a tetszés) tehát változó, alávetve a divat szeszélyeinek, függő az egyéniségtől és körülményektől.

Ezzel szemben a szép egy állandó, változatlan és örök fogalom. A szépség a cél melyet elérni csupán az izlés segítségével lehet. A ki azt akarja, hogy fejlett, nemes izlése legyen, mindennek előtt azt kell tudnia, hogy mi a szép.

Hányszor halljuk azt a mondást, hogy szép az a mi tetszik. Pedig de nagy különbség van a szép és a tetszetős között.

Hogy mi a nemesen szép, azt szavakban kifejezni vajmi nehéz. Általánosságban szólva a szépnek három fő kelléke: a szabályosság, arányosság, és az összhang. A hol e három találkozik s egyik sem megy tulságba: ott keletkezik a szépség.

A szépnek fogalmát hozzá lehet kötni minden tárgyhoz és a szerint a mint a tárgy megfelel vagy ellenkezik a szépről alkotott fogalommal, mondjuk azt szépnek vagy rútnak.

A szépség alapja mindig a formában keresendő. Ebből kifolyólag az egyszerű képzetek mint pl. egy pont, egy hang önmagában sem szép sem csúnya nem lehet.

Az egyszerű képzetek pl. a különböző vonalak egymásmellé állítva, lehetnek összességükben szépek vagy rútak, a szerint a mint az egyes részek között meg van, vagy hiányzik az arány és összhang.

A formai szépség emelésére szolgál a szín, s ennek is arányosság és összhang adja meg az igazi szépséget. Ha a tökéletes formai szépségnek emelésére alkalmazott egyes színek egészökből nem összhangzóak, akkor a helyett hogy emelnék a tárgy szépségét, csökkenítik azt, sőt nem ritkán, ha a szín helytelen alkalmazása mintegy megszakítja a formák összefüggését: elcsufítja a tárgyat.

Ha az arány és összhang egy tárgyon fogyatékos, akkor tetszhetik ugyan ez a tárgy, de azért nem szép; ha pedig az arány és összhang egy tárgyon tulságba van vive, akkor egyhangú unalmas lesz, tehát ismét nem szép.

Izlés segíti megösmerni a szépet. Az izlést fejleszti a látás, hallás, olvasás, vagyis a művelődés, az egyesnél ép úgy mint a nemzeteknél.

A tudomány és művészet egyes ágai szinte arra látszanak hivatva lenni, hogy az izlést felköltsék, fejlesszék és nemesbítsék. Ilyen a rajz, festés, a mely a forma- és szín érzéket általán a művészi izlést költi fel és fejleszti; ilyen az irodalom

és költészet remekeinek tanulmányozása, a mely fogékonyra teszi az embert nagy lelkek szellemi munkássága iránt.

Mindkettő együtt, tudomány és művészet, megismerteti, megérteti velünk a tudós szellemét, a művész alkotását; ez a megismerés érteti meg és ismerteti fel velünk az igazán szépet és ez a felismerés a nemes izlés.

A műveletlen vagy hiányos képzettségű lélekre nézve értéktelenek, mert érthetetlenek, még a klasszikus költészet és művészet remekei is s ha nem nevet fölöttük, mindenesetre unalmasnak találja. Csak a ki felhasználva a művelődés elméleti és gyakorlati módjait, ismeri meg lassankint a klasszikus szépet, csak az tudja becsülni. Eleinte csak érzi a szépnak hatását, anélkül hogy a látott szépségnek magyarázatát tudná adni, csak később, a művelődés magasabb fokán tudja a szépnak láttára támadt érzelmeit szavakban kifejezni.

Az első eset sokszor előfordul tanulatlan embernél is, ezt nevezzük vele született, vagy természetes szépérzésnek, izlésnek.

A szépnak tanulmányozása fejleszti az izlést, az izlés tanít összehasonlítani, különbséget tenni, megismerteti és megbecsületesi velünk az igazat és befolyásolja cselekedeteinket. Az izléssel párosult jóra való akarat teremti meg az emberi lélekben a szépnak, jónak és igaznak azt a túlsúlyát, a melyet nemes jellemnek nevezünk. Különösen a fiatalságnak kell tehát a szépnak megismerése által jóizlés, igazság, jóra való akarat és jellemre törekednie, mert előttük még egy egész élet áll a maga tekervényes utával, a melynek minden fordulójánál a rossz les a jóra.

Ujházy Irma.

A legnyomorultabb koldus a fősvény.

Bevezetés. Jól mondja a közmondás, hogy a fősvény a maga zsirján soványodik, mert bármennyi kincset gyűjtsön is, a pénzvággy folyton epeszi és semmi öröme nincs.

Tárgyalás. 1. Lemond az élet minden örömről s még úgy sem él, mint a legutolsó koldus.

2. Az önzés rideggé teszi szivét. Minden közös érdek, az emberiséget érdeklő bármily fontos ügy is érintetlenül hagyja őt; fogalma sincs arról, mi az emberszeretet; sőt, ha legközelebb állói igaz szeretettel közelednek is hozzá, azt is gyanuval nézi, az sem érinti őt.

3. De ép ezért rendszeren ezek is kerülnek őt s az emberek épen nem becsülik.

4. Egyáltalán hiányzik a lelkében minden tudata az emberi családhoz tartozásának s isteni eredetének. Azért nincs semmiben öröme, nincs semmi vigasztalása, még pénze is több kint szerez neki, mint örömet, mert annak rabszolgája.

Befejezés. A gazdagság, a pénz csak azt teszi dússá, a ki azt embertársai és a maga javára használja föl; de a ki annak rabja, az a leghitványabb koldus.

A legszebb napok.

(A gyermek és a rózsabimbó összehasonlítása.)

Elérkezett az az idő midőn a kertész, ki oly gonddal őrzi virágait, a legnagyobb reménykedéssel áll a nemesített rózsafa előtt, megvizsgálja a bimbókat, melyek a legszebb rózsáknak ígérkeznek. Minő nagy ekkor a kertésznek, a virágok gondos ápolójának öröme. Egy kis virág, mennyi örömet, mennyi reményt képes szerezni! — A rózsabimbó egy szép reggelen kitarja szirmait, egyszerre rózsává akar lenni, rózsává, nagygyá és széppé, hogy a nap sugaraival maga köré gyűjtse. Éppen úgy van a kis gyermekkel is; az is igyekszik a szépre, a jóra és a nemesre. Igyekszik járni, beszélni, stb. egyszóval igyekszik fejlődni.

Nemde mind a kettő eleinte csupa törekvés, igyekezet?

Ha ifju leánykák, kicsi édes gyermekek találnak bemenni a virágos kertbe és megállanak a rózsá mellett, elgondolkoznak. — A virágok között jobban szeretik egymást, békésebbek, szerényebbek. Minő kedves látványt nyújt az üde, harmatos rózsabimbó, midőn mellette gyermekarcokat pillantunk meg! De nemcsak együtt képeznek ők szép látványt, nemcsak együtt nyújtanak örömet a szemlélőnek. Oh nem! Valamint a kertész a rózsabimbóban látja a kert összes virágainak szépségét és illatát egybegyűjtve, valamint a szép és illatos rózsabimbó a virágok királya, úgy a szülők is gyermekeikbe fektetik összes reményüket, ők képezik a családi boldogságot leginkább, és tőlük, egyedül tőlük várhatnak Isten után öreg napjaikban segítséget.

A rózsabimbó, ha üde, harmatos cseppek áztatják meg szorult szirmait, csakhamar kinyíl és ha a napsugarak lágyan, szeliden sütnek rá, a rózsá nem fog egyhamar elhervadni, nem fogja illatát, színét elveszíteni. A gyermek is pajzán, vig, ha a jó Isten egészséget adott neki, kedéllyel és örömben tölti el legszebb napjait. Igen, legszebb napjait! Mert képzelhetünk-e szebb napokat, szebb órákat azoknál, melyek a gyermekéveket és a rózsabimbó fejlődésének idejét képezik? A gyermek azonban akkor lesz csak igazán boldog és szerencsés egész életében, ha jó nevelést kap, a melyet a szülők nagy gonddal adnak az ő csemetéiknek, valamint a kertész is nagy gonddal öntözgeti virágait, rózsáit. S az ifjú, bárhol fordul is meg, tanuljon a nálánál okosabbtól, tapasztalatait tartsa meg és ha lát valakit, a ki sikert arat és győz, ne irigyelje meg; tegyen fogadást, vagy ha ennek megtartására magát elég erősnek nem tartja, nem érzi, határozza el, hogy a győztest követni fogja. Így az ifjú ha netalán eltalálja veszíteni jószágos szüleit, bizva Istenben, a jó emberekben és *magában*, nem fog elveszni a nagy világban. Lesz valami, a mi őt megkedvelteti mások előtt is. Hány kedves rózsá van, melyet nem ápoltak a kertész gondos kezei! A rózsabimbó sokszor nem fejlődhetik ki rózsává, mert közbe

jó egy tomboló vihar, mely letöri a tövises ágról. Hányszor nem éri meg a rózsá, hogy finom kezek szakíthassák le. A gyermeket is gyakran érik oly csapások, melyek megfosztják őt emlékeitől, örömeitől. Jó maga a halál, mely az élettől fosztja meg. Sokszor azonban maga az ifjú az oka, hogy meg van fosztva boldogságától, pl. rossz társaságba keveredik, hallgat a rossz tanácsra és ilyenkor az Ég összes angyalai, kiket az Úr a földre, az emberek segítségére, támogatására rendelt, elfordulnak tőle, csak a könyörületesség angyala nem. Valamint a rózsabimbó gyakran ellankad, ha pajkos gyermekek szakítják le, úgy az ifjút is érik néha csapások, melyek életének nemes hivatásától fosztják meg.

Dicsősége a rózsabimbónak, ha sok szép virág között, egy csokorban hervad el, ha az ifjú nő keblén lassan közeledik a hulláshoz: éppen úgy az ifjú embernek is a legszebb halálát, kimúlását az képezi, ha a Hazáért és szent Szabadságért hősök sorai között hull el.

Valamint az ifjú nő a keblén elhervad rózsabimbót elteszi emlékkönyvébe, úgy mi is megemlékezünk a hős hazafiról krónikáinkban, költeményeinkben. Ez a legszebb halál! A rózsabimbó és az ifjú hős a mienk marad sokáig, örökre!

Buchwald Andor.

Gyöngysorok.

Ki önzését legyőzi, az a legnagyobb akadálytól szabadul meg: mely minden való nagyságnak és boldogságnak utjában áll. (Eötvös.)

Idegen nyelveket tanulni szép, de a hazáét lehetőségig művelni kötelesség. (Kölcsey.)

Melynek ne volna egy kicsiny rózsája,
Nincs a világon olyan pusztaság! (Szász K.)

Irgy ember, ha mást kitűnő állásban lát, helyén szeretne lenni. — Valóban ambitiosus ember nem kívánja soha másnak helyét, de annál magasabbat. — Ez a kettő között a nagy különbség. (Eötvös.)

Mint a csatamezőn, úgy a tudományok körében az előrsők ritkán aratnak dicsőséget. (Eötvös.)

Legnagyobb cél pedig itt e földi létben
Ember lenni mindig, minden körülményben. (Arany.)

TANULÓK LAPJA

Előfizetési árak:	Szerkesztő és kiadó:	Az előfizetési díjak
Egész évre . . . . . 1 frt 60 kr.	Dr. RUPP KORNÉL	a »Tanulók Lapja« kiadóhivatalába IX. ker., Imre-utca 9. sz. alá küldendő.
Fél évre . . . . . — frt 80 kr.	tanár.	Egyes szám ára 8 kr.
Negyed évre . . . . . — frt 40 kr.		
Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.		

Kossuth Lajos †.

A legnagyobb magyarok egyike halt meg márczius 20-án: nem csak nagy ember, de egy egész korszaknak képviselője, vezére.

A negyvenes évektől kezdve ő volt Magyarország zászlóvivője, kit a nemzet lelkesedve követett: a negyvennyolcadiki nagy küzdelemnek, melynél dicsőbb alig volt történelmünkben, ő volt a központja; aztán sok éven át az az ember, kinek éltetése nélkül alig esett meg ebben az országban hazafias föllángolás. Mint a hogy egykor Hunyadi János és Mátyás neve, úgy gyujtott az övé. Szent név volt, melyet a hazafiság, a hazaszeretett avatott oly nagygyá, dicsővé. Magyarország mai virágzásának megalapítója az a korszak volt, melyet a harminczas években Széchenyi munkássága kezdett volt. Ennek a korszaknak ő volt a vezetője, lángoló ékesszólását követte mindendenki. Szónoki stíljének varázserejével nem volt, ami vetekedhetett volna. Ennél a nagy tevékenységnél csupán lángoló hazaszeretete volt nagyobb.

Kossuth 1802-ben Monokon született, Zemplén megyében. Atyja ügyvéd volt, fiát gimnáziumba Ulyhelyen, jogra Sárospatakon járatta. Utóbb Kossuth Lajos is ügyvédi pályára lépett, s mint özv. Szapáry grófnő ügyvéde, az urnő képviselőjéül fölkerült az 1832—6.-iki országgyűlésre. Itt a követek mellett gyakornokosdó ifjuságot csakhamar megnyerte kiváló szellemével s a fiatalság, mely eddig inkább csak tivornyáiról vált nevezetessé, csakhamar a komoly törekvések terére lépett. Kossuth másrészt ugyanekkor kezdette nagyhatású irodalmi munkásságát. Lónyai Gábor részére tudósításokat készített az országgyűlésről, melyeket az másokkal is közölt. A jeles stíli cikkek sokaknak megnyerték tetszését, a közleményeknek számos megrendelője akadt és az »Országgyűlési Tudósítások« lassanként egész időszaki irattá lettek. A »Tudósítások« 1836-ban indult meg. Ez időben óriási feltűnést keltett az országgyűlési ifjuság egyik jeles tagjának az ellenzéki szellemű Lovassy László-

A 3. számban közölt feladatok megfejtését a következők küldték be :
A gyermek és a lepke címűt : *Andrási Béla* (N.-Szeben), *Maros Imre* (Bpest) ;
A gyermek és a rózsabimbó címűt : *Rónay Kinga*, *Buchwald Andor* (Bpest),
Bárczy Ödön (Nyitra), *Klein Andor* (Ungvár), *Altstädter Otto* (Orosháza),
Csomor Sándor (Jászberény) ; A horgony a remény képe címűt : *Herczeg György*, *Szj Ferencz* (Bpest).

A kitűzött jutalmat : Hampelné Pulszky Polyxena Elbeszéléseit *Buchwald Andor* főgymn. 3. oszt. tanulónak (lakik Bpestén, VIII. József-körut 15. sz.) dolgozata nyerte el, melyet lapunk mai számában közlünk is.

Többen azon óhajuknak adtak kifejezést, hogy a jutalmazott dolgozatokat közöljük. Ezt csak akkor tehetjük, ha lapunk terjedelme megengedi, mert másképp amúgy is szűk terünket a nyertes dolgozatok közlése annyira igénybe venné, hogy egyéb közleményeink szorulnának ki.

K ü l ö n f é l é k.

Amphion görög zeneművész. Zeusz és Antiope fia oly szépen játszott lantján, hogy a köveket is elbájolta s azokból emberi munka nélkül épültek fel Theba falai.

Konzervatív a politikai életben az a párt, mely első sorban a meglevő államintézmények és társadalmi szervezet fenntartását tartja szem előtt s ennél fogva reformokra, újításokra kevésbé hajlandó. Ellentéte a szabadelvű párt.

Korelnök, gyűlések, különösen országgyűlések megalakulásánál, mielőtt a tisztviselőket szabály szerint megválasztják, a legidősebb tagot mint korelnököt bízzák meg az elnöki teendők vezetésével.

Flora, (a görögöknél Chloris) a rómaiaknál a virágok istenője, ünnepét, a Floráliákat ápril végén tartották.

Eau de Cologne (franc. ódkolony = kölni víz) neroli, pergament, citrom vagy narancsolajnak alkoholos oldata ; illatszer, melynek gyártója Farina János és azután családja Kölnben, innen neve.

Cordelia Shakesperénél Lear király legifjabb leánya, kit atyja eltaszít magától, mert nem tud neki úgy hizelegni, mint testvérei ; később ismeri fel a kemény megpróbáltatásokon keresztülment aggastyány, mily kincset birt a mellözött leányban.

Vázlat 1. valamely megirandó dolgozatnak nagyjában való körvonalozása ; tárczaszerű elbeszélés, mely az eseményeknek főbb pontjait érinti s a részletek kidolgozásával nem törődik ; 2. futólagos telepábrázolás, mely gyakran nincs is bizonyos pontossággal rajzolva ; valamely építmény főbb vonalainak megrajzolása.

Az aether léb, elméletileg föltételezett finom, rugalmas, az egész világegyetemet betöltő, a testek tömecei közé, behatoló anyag, melynek létezésén alapszik a fény és elektromosság tolvater jedésének mai, rezgési elmélete. Az aether gyengíti a csillagok fényét és szűkíti egyes égítetek pályáját.

Solidaritás közösen jogosított vagy kötelezett személyek között akkor származik, ha a teljes felosztása, még ha ez lehető volna is, a szerződés vagy törvény erejénél fogva ki van zárva, e szerint tehát a kötelezettek mindegyike az egész szolgálatért felelős.

Ultramontanizmus, azon irány a kath. egyházban, mely a pápa hatalmát a világi hatalom fölé kívánja helyezni. Ultramontán latin szó »hegyeken túli« azaz Alpeseken túli, pápai.

Kérjük t. előfizetőinket, legyenek szivesek lapunkat tanuló társaiknak ajánlani s előfizetőket gyűjteni. Azoknak, kiknek előfizetésük ápril 1-én lejár, utalvány-lapokat mellékelünk, hogy előfizetésüket megújíthassák.

A magyar szabadságharc története cz. nagy munkát, mely történelmünk legkiválóbb időszakát tárgyalja s Gracza György ügyes tollával megírva a Wodianer cég kiadásában jelent meg, ajánljuk olvasóinknak. A tanuló ifju hazája történetéből ismeri meg a nemzet multját, hőseit s ezek példáján tanul hazaszeretetet, lelkesedést. Ára egy füzetnek 30 kr.

